

ZJAWISKO ALKOHOLIZMU W OPINII MŁODZIEŻY UCZĘSZCZAJĄCEJ DO ZESPOŁU SZKÓŁ NR 3 W OSTROWCU ŚWIĘTOKRZYSKIM

ANETA ZAPAŁA-WIECHEĆ

Zespół Szkół nr 3 w Ostrowcu Świętokrzyskim

STRESZCZENIE: We współczesnym świecie, tempo życia niesie za sobą wiele zagrożeń. Jednym z nich jest uzależnienie od alkoholu. Nadużywanie alkoholu przez młodzież przybiera niepokojące rozmiary. Większość uważa siebie za osoby wolne od uzależnienia. Nastolatek nie widzi nic złego w tym, że wypija kilka drinków lub piw. Niepokojący jest fakt, że z roku na rok wyraźnie obniża się wiek inicjacji alkoholowej wśród młodzieży oraz wzrasta intensywność picia. Celem niniejszego opracowania jest analiza opinii młodzieży na temat zjawiska alkoholizmu w świetle wyników własnych badań empirycznych przeprowadzonych wśród młodzieży. Analiza wyników badań empirycznych zastanie poprzedzona rozważaniami teoretycznymi o alkoholizmie.

SŁOWA KLUCZOWE: młodzież, alkoholizm, uzależnienie, profilaktyka

Wstęp

Nadużywanie alkoholu przez młodzież przybiera niepokojące rozmiary. Większość pijących alkohol sięga po niego przed osiągnięciem pełnoletniości. Niepokojący jest fakt, że z roku na rok wyraźnie obniża się wiek inicjacji alkoholowej wśród młodzieży oraz wzrasta intensywność picia. Powody sięgania po alkohol są różne: wpływ rówieśników, zwykła ciekawość, chęć spróbowania i doświadczenia czegoś innego, eksperymentowanie. Oczywiście nie widzą nic w tym złego. Intensywność picia w okresie dorastania ma duży wpływ na kształtowanie się oraz utrwalanie stylu picia w późniejszym życiu, a ilość wypijanego jednorazowo alkoholu w młodości, podobnie jak częstość picia, może przesądzić o późniejszych problemach z alkoholem.

Podstawowe wiadomości o alkoholu

Alkohole są to organiczne związki chemiczne o nieskomplikowanej budowie, złożone z węgla tlenu i wodoru. Najpopularniejszym jest alkohol etylowy o wzorze chemicznym

C₂H₅OH (etanol). Jest to ciecz przezroczysta, lżejsza od wody o charakterystycznej woni i piekącym smaku. W normalnych warunkach występuje w organizmie człowieka jako alkohol fizjologiczny o stężeniu nie przekraczającym 0,15 promila.

Wchłanianie alkoholu przez organizm następuje bardzo szybko, ponieważ alkohol ma niewielki rozmiar cząsteczek. Działanie rozpoczyna się już po wprowadzeniu alkoholu do jamy ustnej. Wypijany alkohol jest transportowany przez przewód pokarmowy do żołądka a przez ściany żołądka przedostaje się bezpośrednio do krwioobiegu. Szybkość wchłaniania zależy między innymi od tempa przesuwania treści pokarmowej z żołądka do dwunastnicy i jelit. Wchłanianie jest znacznie spowolnione, gdy żołądek jest pełny szczególnie po zjedzeniu tłustych lub bogatych w białko potraw. Jelita są miejscem, gdzie najwięcej alkoholu przenika do krwi (około 80 %). W ciągu kilku sekund po spożyciu, alkohol dociera do wszystkich organów w ciele w tym także do mózgu, gdzie bez problemów pokonuje barierę krew-mózg co czyni z niego niebezpieczny środek uzależniający.

Szybkość rozkładu alkoholu w porównaniu z wchłanianiem przebiega znacznie wolniej i jest indywidualnie zróżnicowana. Po dużym spożyciu alkoholu może minąć 16-24 godzin, a osoba pijąca może określić się jako trzeźwa. Subiektywnie dużo osób czuje się trzeźwymi już po krótszym czasie, co nie oznacza, że są trzeźwi.

Alkohol wydalany jest z organizmu przez nerki, płuca, skórę, oraz wątrobę. Bezpośrednio przez nerki wypity alkohol jest wydalany od 0,5% do 2%. Około 5% alkoholu jest wydalane przez płuca lub skórę. Dlatego często skóra i ubrania mają specyficzny zapach alkoholu. W wątrobie dzięki zachodzącym reakcjom chemicznym wydalane jest około 94% wypitego alkoholu ¹.

Dzięki reakcjom z tłuszczami, dwutlenkiem węgla i wodą alkohol zostaje spalony. Produktem tej przemiany jest aldehyd octowy - substancja silnie toksyczna i przyczyniająca się do powstawania większości kłopotów zdrowotnych. W wątrobie zachodzi spalanie alkoholu przy współpracy dwóch grup enzymów :

- ADH to dehydrogenaza alkoholowa, dzięki której dokonuje się utlenienie alkoholu. Znaczna część alkoholu jest metabolizowana właśnie w ten sposób. Mechanizm ten jest wrodzony, lecz istnieją różnice indywidualne dotyczące szybkości rozkładu. Niektórzy mogą tolerować znacznie większą ilość alkoholu niż inni;
- MEOS microsomales ethano -oxidationsl-system-mikrosomalny system utleniania alkoholu, ten sposób wydalania alkoholu nie jest wrodzony, uaktywnia się dopiero

¹Por. J. Lindenmeyer, *Ile możesz wypić*, Gdańsk 2007, s. 59-60.

wówczas, gdy poziom alkoholu we krwi człowieka przez długi czas utrzymuje się powyżej 0,5%.

Tylko wtedy wątroba zaczyna uaktywniać enzym MEOS. Jest to rodzaj rezerwy, uruchamiany po to, aby poradzić sobie z dużymi ilościami alkoholu².

Wpływ alkoholu na organizm człowieka zależy od jego stężenia we krwi. Miarą stanu nietrzeźwości, w jakim znajduje się człowiek, jest ilość alkoholu we krwi, a jednostką używaną w tych pomiarach jest promil. Jeden promil oznacza 1 mililitr czystego alkoholu w jednym litrze krwi. Zawartość alkoholu we krwi jest zróżnicowana i zależy między innymi od wagi i płci³.

Zatrucie alkoholem i jego konsekwencje

Na szczególną uwagę zasługuje zestawienie Bohdana T. Woronowicza, który obrazuje rozwój zatrucia w zależności od poziomu alkoholu we krwi:

- a) 0,3<0,5 promila nieznaczne zaburzenia równowagi oraz euforia i obniżenie krytycyzmu, upośledzenie koordynacji wzrokowo – ruchowej oraz zaburzenia widzenia;
- b) 0,3 promila – oko dostrzega gorzej rodzaj i kształt przedmiotów ukazujących się w głębi pola widzenia, następuje obniżenie zdolności dostrzegania ruchomych źródeł światła;
- c) 0,4 promila – czas adaptacji oka do ciemności po oślepieniu światłem wydłuża się około 2/3;
- d) 0,5 promila – czas reakcji na nowe bodźce wzrokowe ulega opóźnieniu, zdolność dostrzegania ruchomych świateł obniża się o 1/3, pojawia się również opóźnienie i osłabienie dostrzegania przedmiotów na obwodzie pola widzenia;
- e) 0,5<0,7 promila zaburzenia sprawności ruchowej (niezauważalne osłabienie refleksu), nadmierna pobudliwość i gadatliwość, a także obniżenie samokontroli oraz błędna ocena własnych możliwości, które często prowadzą do fałszywej oceny sytuacji z jaką może spotkać się kierowca;
- f) 0,7<2,0 promila zaburzenia równowagi, sprawności i koordynacji ruchowej obniżenie progu bólu, spadek sprawności intelektualnej (błędy w logicznym rozumowaniu, wadliwe wyciąganie wniosków itp.) pogłębiający się w miarę narastania intoksykacji alkoholowej, opóźnienie czasu reakcji, wyraźna drażliwość, obniżona tolerancja, zachowania agresywne, pobudzenie seksualne, wzrost ciśnienia krwi, oraz przyśpieszenie akcji serca;

² Por. tamże, s. 61.

³ Por. tamże, s. 58.

g) 2,0<3,0 promila zaburzenia mowy (bełkotliwa), wyraźne spowolnienie i zaburzenia równowagi (chód na szerokiej podstawie, chwianie i przewracanie się) wzmożona senność, znacznie obniżona zdolność do kontroli własnych zachowań (w większości przypadków trudno jest mówić o jakimkolwiek prawidłowym samodzielnym działaniu i wykonywaniu skoordynowanych ruchów);

h) 3,0<4,0 spadek ciśnienia krwi, obniżenie ciepłoty ciała, zanik odruchów fizjologicznych oraz głębokie zaburzenie świadomości prowadzące do śpiączki;

i) >4,0 promila głęboko śpiączka, zaburzenia czynności ośrodków naczyńioruchowego i oddechowego, możliwość porażenia tych ośrodków przez alkohol. Stan zagrożenia życia⁴.

Światowa Organizacja Zdrowia sugeruje wycofanie się z używania terminu nadużywania alkoholu ponieważ nie określa on dokładnie ani sposobu picia ani ilości wypitego alkoholu. Zaproponowała zastąpienie tego terminu takimi określeniami jak „niesprawność związana z alkoholem” bądź „problemy związane z alkoholem”. Ten ostatni termin zaczął być używany bardzo szeroko i obejmował niejednokrotnie całokształt następstw picia alkoholu⁵.

Opis i analiza wyników badań własnych

Nadużywanie alkoholu przez młodzież jest poważnym problemem, który wymaga stosowania działań profilaktycznych. Nastolatek nie widzi nic złego w tym, że wypija kilka drinków lub piw. Częste oraz nadmierne nadużywanie alkoholu, może prowadzić do uzależnienia. Problem pojawia się wtedy, gdy młody człowiek nie potrafi już normalnie funkcjonować bez sięgania po alkohol.

Badania odbywały się w Zespole Szkół nr 3 w Ostrowcu Świętokrzyskim. Próba badawcza liczyła 160 osób przy czym do analizy empirycznej zakwalifikowano 143 kwestionariusze. Zastosowano metodę sondażu diagnostycznego przy użyciu techniki ankiety, w ramach której wykorzystano samodzielnie skonstruowany kwestionariusz składający się z 11 pytań: otwartych, półotwartych i zamkniętych.

Główny problem badawczy stanowiło pytanie: *Jaka jest opinia na temat zjawiska uzależnienia od alkoholu wśród młodzieży ponadgimnazjalnej?* Problem główny implikuje następujące problemy szczegółowe:

- *Jak młodzież ponadgimnazjalna definiuje pojęcie alkoholizmu?*

⁴ Por. B. T. Woronowicz, *Alkoholizm jest chorobą*, Warszawa 1998, s. 24.

⁵ Por. tamże, s. 25.

- *Jakie są przyczyny nadużywania alkoholu w opinii młodzieży ponadgimnazjalnej?*
- *Jakie są skutki spożywania alkoholu w opinii badanej młodzieży?*
- *Jakie są grupy samopomocowe pomagające w leczeniu choroby alkoholowej w opinii młodzieży ponadgimnazjalnej?*

Pierwszym interesującym mnie zagadnieniem było pytanie typu otwartego i brzmiało: *Co Twoim zdaniem oznacza alkoholizm?* Tak postawione pytanie pozwoliło na swobodne odpowiedzi badanych, które po analizie skategoryzowałam w pięć grup.

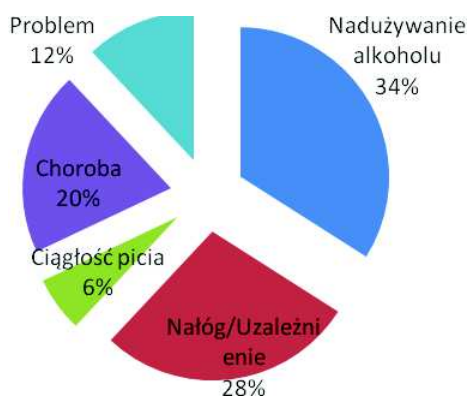
Tabela 1. Definicja pojęcia alkoholizmu wśród młodzieży ponadgimnazjalnej

Kategoria	Dziewczyny	Chłopcy	Razem	%
Nadużywanie alkoholu	15	34	49	34%
Nałóg/Uzależnienie	12	27	39	28%
Ciągłość picia	6	3	9	6%
Choroba	12	16	28	20%
Problem	8	10	18	12%
Razem	53	90	143	100%

Źródło: badania własne

Na podstawie wyników zawartych w tabeli 1 wynika, że młodzież ponadgimnazjalna definiuje alkoholizm, jako nadużywanie alkoholu. 34% (49 osób), nałóg 28% (39 osób), ciągłość picia 6% (9 osób). 28 osób (20%) odpowiedziało, że alkoholizm jest chorobą, co wskazuje wysoki poziom świadomości na ten temat. 9 osób (6%) zdefiniowało alkoholizm jako problem. Otrzymane wyniki obrazuje wykres 1.

Wykres 1. Pojęcie alkoholizmu w opinii młodzieży ponadgimnazjalnej

Źródło: badania własne

Kolejne pytanie, jakie zostało zadane ankietowanym brzmiało: *Czy kiedykolwiek spotkałeś/aś z problemem alkoholizmu?* Respondenci mogli wybrać odpowiedź spośród twierdzącej i przeczącej. Osoby, które udzieliły odpowiedzi twierdzącej, miały wskazać kogo dotyczy dany problem. Badani mieli do wyboru 5 wariantów odpowiedzi. 122 osób (85%) badanych stwierdziło, że spotkało się z problemem alkoholizmu. Natomiast 21 osób (14 %) nie spotkało się z takim problemem. Tabela 2 – Przedstawia kogo, zdaniem 85% badanych dotyczy problem alkoholizmu.

Tabela 2. Osoby dotknięte problemem alkoholizmu zdaniem młodzieży ponadgimnazjalnej

Kategoria	Dziewczyny	Chłopcy	Razem	%
Twoich kolegów – koleżanek	19	22	41	34%
Twoją rodzinę	9	17	26	21%
Inne	8	19	27	22%
Sąsiadów	11	12	23	19%
Ciebie samego	1	4	5	4%
Razem	48	74	122	100%

Źródło: badania własne

Dane zamieszczone w tabeli 2 wskazują, że 41 osób (34%) badanych odpowiedziało, że problem alkoholizmu mają ich koledzy i koleżanki. 26 osób (21%) stwierdziło, że problem alkoholizmu dotyczy ich rodzin. 27 osób (22%) respondentów wybrało inną odpowiedź. Według nich osoby dotknięte alkoholizmem to: nauczyciele, księża, lekarze i osoby pijące alkohol pod sklepem. Sąsiedzi dla 23 osób (19%) ankietowanych to kolejna grupa mająca problem z alkoholem. Natomiast 5 osób (4%) badanych stwierdziło, że problem z alkoholem dotyczy jego samego. Niepokojące jest to, że 41 osób (34%) wskazało, że problem alkoholizmu dotyczy rówieśników.

Porównując wszystkie uzyskane odpowiedzi na pytanie: *Co twoim zdaniem oznacza alkoholizm?*, można stwierdzić, że we wszystkich klasach dominującą odpowiedzią było nadużywanie alkoholu. Na drugim miejscu stwierdzono, że alkoholizm jest to uzależnienie/nałóg. Na trzecim miejscu badani wykazali, że alkoholizm jest chorobą. Biorąc pod uwagę, że ankietowani są w wieku od 16 do 19 lat można stwierdzić, że mają oni świadomość tego, co to jest alkoholizm. Analizując odpowiedzi respondentów oraz definicję przytaczane w literaturze można dostrzec wiele zgodności. Jak wynika z kolejnego zadanego

pytania, znaczna część badanej młodzieży spotyka się z problemem alkoholizmu. Według osób biorących udział w badaniach największy problem z alkoholem mają koledzy i koleżanki badanych. Następnie problem ten dotyczy innych osób.

Osoby nadużywające alkoholu uważają, że problem alkoholizmu nie dotyczy ich samych. Bardzo często znajomi czy rodzina nie dostrzega problemu danej osoby. Ludzie pijący alkohol bardzo często robią to w ukryciu. Ich zachowanie związane z zespołem abstynencyjnym, które objawia się w fazie trzeźwienia nie jest zrozumiałe dla najbliższych. Wygląd zewnętrzny oraz zachowanie może świadczyć o uzależnieniu od alkoholu.

Badanym uczniom postawiłam pytanie: *Jakimi cechami charakteryzuje się osoba uzależniona od alkoholu?* Pytanie to jest otwarte, dzięki któremu można dokonać kategoryzacji odpowiedzi. Poniższe tabele i wykresy zawierają kategorie odpowiedzi przytaczane przez respondentów.

Tabela 3. Cechy osoby uzależnionej

Kategoria	Dziewczyny	Chłopcy	Razem	%
Agresywna	12	11	23	17
Nerwowa	7	6	15	10
Kłopoty z koncentracją	2	8	10	7
Brak poczucia własnej wartości	4	7	11	7
Czuć specyficzny zapach alkoholu	7	11	18	13
Wulgarna	4	13	17	12
Problemy w szkole	4	9	13	9
Problemy w rodzinie	2	12	14	10
Problemy w pracy	3	6	9	6
Nie dba o siebie	6	7	13	9
Razem	53	90	143	100

Źródło: badania własne

W powyższej tabeli zamieszczone są kategorie odpowiedzi przytoczone przez badanych. Analizując odpowiedzi respondentów zostało wyszczególnionych 10 kategorii odpowiedzi, które zdaniem młodzieży charakteryzują osobę uzależnioną od alkoholu. Poniższy wykres przedstawia rozkład procentowy wyników badań.

Tabela 4. Cechy osoby uzależnionej od alkoholu zdaniem młodzieży ponadgimnazjalnej

Kategoria	Dziewczyny	Chłopcy	Razem	%
Agresywna	12	11	23	17
Nerwowa	7	6	15	10
Kłopoty z koncentracją	2	8	10	7
Brak poczucia własnej wartości	4	7	11	7
Czuć specyficzny zapach alkoholu	7	11	18	13
Wulgarna	4	13	17	12
Problemy w szkole	4	9	13	9
Problemy w rodzinie	2	12	14	10
Problemy w pracy	3	6	9	6
Nie dba o siebie	6	7	13	9
Razem	53	90	143	100

Źródło: badania własne

Jak wynika z danych zamieszczony w tabeli 3 i 4 osoba uzależniona od alkoholu dla 17% (23 wskazań) ankietowanych charakteryzuje się przejawami agresji. Dla 10% (15 wskazań) badanych cechą charakterystyczną osoby uzależnionej jest to, że jest nerwowa, 7% (10 wskazań) ankietowanych uważa osoby uzależnione od alkoholu, które mają kłopoty z koncentracją. Zdaniem 7% (11 wskazań) badanych stwierdziło, że takie osoby cechuje brak poczucia własnej wartości. Dla kolejnych 13% (18 wskazań) cechą alkoholika jest ciągle wyczuwalny, specyficzny zapach alkoholu. Zdaniem 12% (17 wskazań) respondentów osoba uzależniona jest wulgarna. Natomiast 9% (13 wskazań) ankietowanych uważa, że alkoholik ma problemy w szkole, 10% (14 wskazań) w rodzinie, a 6% (9 wskazań) w domu. Tylko 9% (13 wskazań) odpowiedziało, że osoba pijąca alkohol nie dba o siebie.

Biorąc pod uwagę odpowiedzi dziewcząt i chłopców można zauważyć pewną prawidłowość. Duża grupa respondentów zauważyła, że cechą osoby uzależnionej od alkoholu jest agresja, specyficzny, wyczuwalny zapach alkoholu oraz, że te osoby są wulgarne. Najmniej badanych uważa, że osoby uzależnione od alkoholu mają problemy w pracy i kłopoty z koncentracją. Analizując odpowiedzi ponadgimnazjalistów oraz patrząc na odpowiedzi w dużym stopniu pokrywają się z wiedzą w literaturze. Młodzież potrafi zauważyć osobę, która nadużywa alkoholu.

Przyczyny alkoholizmu w opinii badanej młodzieży

Każda osoba uzależniona od alkoholu to indywidualny przypadek. W literaturze najczęściej spotykany jest podział czynników odpowiedzialnych za alkoholizm na psychologiczne, społeczne, duchowe, biologiczne. Przeprowadzając badania wśród młodzieży Zespołu Szkół nr 3 w Ostrowcu Świętokrzyskim, zadałam im pytanie: *Jak sądzisz, dlaczego młodzi ludzie sięgają po alkohol?* Ankietowani mieli do wyboru siedem wariantów odpowiedzi, które zamieszczone zostały w poniższej tabeli.

Tabela 5. Przyczyny sięgania po alkohol

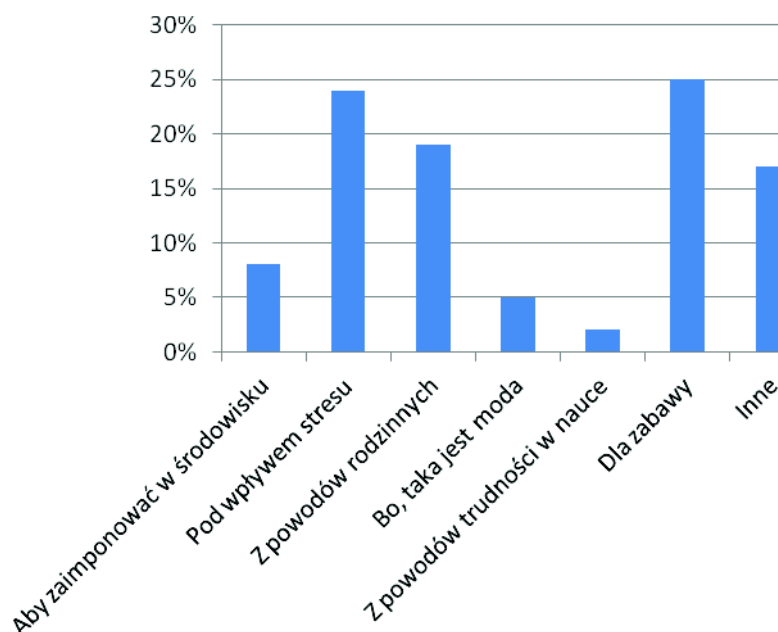
Kategoria	Dziewczyny	Chłopcy	Razem	%
Aby zaimponować w środowisku	4	7	11	8
Pod wpływem stresu	12	22	34	24
Z powodów rodzinnych	11	14	27	19
Bo, taka jest moda	3	5	8	5
Z powodów trudności w nauce	1	2	3	2
Dla zabawy	14	24	36	25
Inne	8	16	24	17
Razem	53	90	143	100

Źródło: badania własne

Tabela 5 przedstawia podział na chłopców i dziewczyny oraz warianty odpowiedzi, jakie mogli zaznaczyć respondenci. Wyniki przedstawiają, że na pierwszym miejscu w opinii zarówno dziewcząt jak i chłopców, młodzi ludzie sięgają po alkohol dla zabawy. Jest to 25% (36 osób). Na drugim miejscu zdaniem 24% (34 osób) młodzieży na nadużywanie alkoholu ma wpływ stres, z którym człowiek nie może sobie poradzić. Natomiast trzecie miejsce zajmują problemy rodzinne – 19% (27 osób). 17% (24 osoby) respondentów wybrało odpowiedź: Inne. Według nich młody człowiek sięga po alkohol, aby po prostu się napić, dla smaku, dla przyjemności, dla towarzystwa. Dopiero piąte miejsce zajmuje odpowiedź: „Aby zaimponować w środowisku” – 8% (11 osób), a szóste „Bo taka jest moda”, którą wskazało 5% (8 osób) młodzieży. Ostatnie miejsce zdaniem respondentów 2% (3 osoby) przypadło stwierdzeniu, że problemy w nauce przyczyniają się do sięgania przez młodzież po alkohol. Po dokonaniu analizy odpowiedzi uczniów biorących udział w ankiecie, można stwierdzić, że młodzież w większości spożywa alkohol dla zabawy i przyjemności, a zatem profilaktyka

nadużywania alkoholu musi opierać się na metodach, które będą wskazywały inne formy zabawy i spędzania wolnego czasu bez alkoholu.

Wykres 2. Przyczyny sięgania po alkohol przez młodzież ponadgimnazjalnej

Skutki nadużywania alkoholu w opinii badanej młodzieży

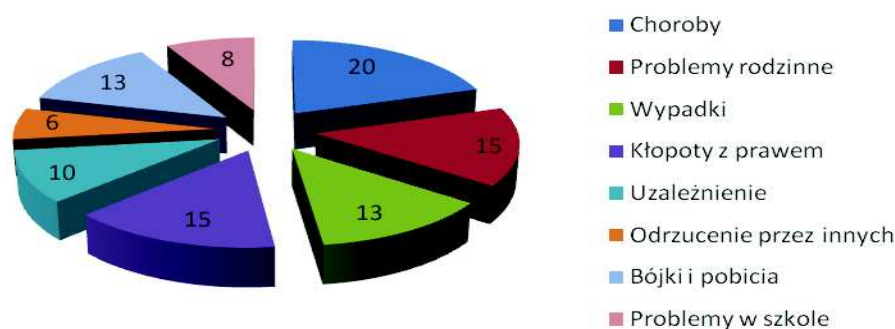
Z najczęściej wymienianych skutków alkoholizmu w literaturze możemy wyróżnić: skutki fizyczne, psychiczne, moralne, społeczne, kryminogenne. Skutki fizyczne wywołane przez alkohol w wieku szkolnym są podobne do tych, które występują u dorosłych osób z tą jednak różnicą, że szkody te będą o wiele większe, gdyż organizm w wieku dorastania nie jest jeszcze w pełni ukształtowany. Toksyczne działanie alkoholu na narządy oraz układy organiczne powoduje występowanie różnego rodzaju powikłań somatycznych. Młodzież ponadgimnazjalna, z którą przeprowadzono badania została poproszona o udzielenie odpowiedzi na pytanie: *Jakie skutki Twoim zdaniem powoduje nadużywanie alkoholu?*. Zadane pytanie miało charakter otwarty. Uczniowie sami pisali odpowiedzi, dzięki czemu analizując odpowiedzi można było dokonać podziału na kategorie. Poniższe tabele i wykresy pozwolą nam na skategoryzowanie odpowiedzi ankietowanych oraz na przedstawienie wyników procentowych.

Tabela 6. Skutki nadużywania alkoholu

Kategoria	Dziewczyny	Chłopcy	Razem	%
Choroby	12	16	28	20
Problemy rodzinne	13	9	21	15
Wypadki	4	15	19	13
Kłopoty z prawem	7	14	21	15
Uzależnienie	8	7	15	10
Odrzucenie przez innych	1	7	8	6
Bójki i pobicia	6	13	19	13
Problemy w szkole	2	9	11	8
Razem	53	90	143	100

Tabela 6 zawiera kategorię odpowiedzi przytoczone przez respondentów z ZS nr 3 w Ostrowcu Św. Dzięki podziałowi na płeć możemy wywnioskować jakie skutki powoduje nadużywanie alkoholu zdaniem chłopców i dziewcząt. Poniższy wykres przedstawia wartości procentowe dla poszczególnych kategorii odpowiedzi.

Wykres 3.. Rozkład procentowy

Z danych statystycznych zawartych na wykresie 3 wynika: ponad 20% (28 wskazań) uczniów uważa, że nadużywanie alkoholu powoduje różnego typu choroby. Po 15% (21 wskazań) ankieterowanych stwierdziło, że nadużywanie alkoholu wiąże się z problemami z prawem i kłopotami rodzinnymi. 13% (19 wskazań) respondentów uważa, że nadmierne

spożywanie alkoholu przyczynia się do wypadków, bójek i pobić, a 10% (15 wskazań) badanych wskazało, że prowadzi do uzależnienia. 8% (11 wskazań) ankietowanych stwierdziło, że alkoholizm powoduje problemy w szkole. 6% (8 wskazań) badanych uważa, że choroba alkoholowa prowadzi do odrzucenia przez innych.

Analizując literaturę przedmiotu oraz odpowiedzi ankietowanych można stwierdzić, że skutki picia przytoczone w literaturze pokrywają się w dużym stopniu z odpowiedziami respondentów. Skutki jakie zostały przytoczone przez młodzież ponadgimnazjalną biorącą udział w ankiecie świadczą o tym, że są oni świadomi zagrożeń jakie niesie ze sobą nadużywanie alkoholu. Można przypuszczać, że większość odpowiedzi wynikało z bezpośredniego doświadczenia badanych z problemem alkoholowym, bądź z inicjacji alkoholowej.

Profilaktyka i pomoc w leczeniu choroby alkoholowej zdaniem młodzieży ponadgimnazjalnej

Stosowanie profilaktyki jest niezbędne, aby przeciwdziałać różnym patologiom społecznym. Musimy pamiętać, żeby skutecznie walczyć z alkoholizmem, musi funkcjonować dobra współpraca między rodziną, szkołą i instytucjami samorządowymi. Aby rozpocząć działania profilaktyczne, należy zdiagnozować czy osoba, do której będzie skierowana profilaktyka chce zmienić swoje życie. Bez dobrowolnej zgody leczenie czy profilaktyka nie przyniesie zakładanego rezultatu. Poniższa analiza przeprowadzonych badań w klasach ponadgimnazjalnych ma na celu wyciągnięcie pewnych wniosków dotyczących leczenia uzależnienia od alkoholu i profilaktyki. Przeprowadzając badania wśród młodzieży zadałam im pytanie dotyczące profilaktyki i leczenia: *Czy wiesz, gdzie należy szukać pomocy w przypadku problemów z alkoholem?* Respondenci mieli do wyboru odpowiedzi „Tak” lub „Nie”. Poniższa tabela przedstawia wyniki badań przeprowadzonych w klasach ponadgimnazjalnych.

Tabela 7. Szukanie pomocy w przypadku problemów z alkoholem

Kategoria	Dziewczęta	Chłopcy	Razem	%
Tak	41	62	103	72
Nie	12	28	40	28
Razem	53	90	143	100

Dane zamieszczone w tabeli 7 jednoznacznie wskazują, że ponad 72% wszystkich ankietowanych wie gdzie szukać pomocy w razie problemów z alkoholem. Natomiast 28% badanej młodzieży odpowiedziało, że nie wie gdzie zwrócić się o pomoc w razie problemów z alkoholem.

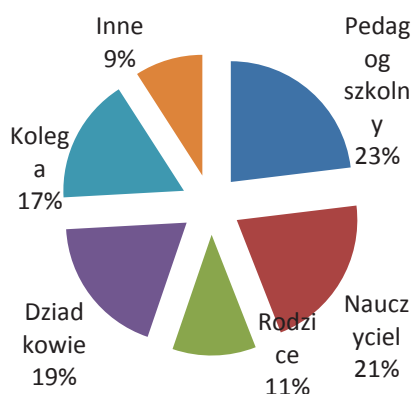
Drugie pytanie, jakie zostało zadane młodzieży z ZS nr 3 w Ostrowcu Św. Dotyczące profilaktyki i leczenia uzależnienia od alkoholu brzmiało: *Do kogo Twoim zdaniem może się zwrócić o pomoc osoba z problemem alkoholowym?* Ankietowani mieli do wyboru sześć wariantów odpowiedzi. Poniżej przedstawiono w formie tabeli i wykresów odpowiedzi badanej młodzieży. Wyniki badań przeprowadzonych w klasach ponadgimnazjalnych zawiera tabela 8.

Tabela 8. Osoby, do których może zwrócić się osoba z problemem alkoholowym

Kategoria	Dziewczęta	Chłopcy	Razem	%
Pedagog szkolny	6	27	33	23
Rodzice	5	11	16	11
Nauczyciel	12	18	30	21
Kolega	9	15	24	17
Dziadkowie	15	12	27	19
Inne...	6	7	13	9
Razem	53	90	143	100

Tabela 8 przedstawia warianty odpowiedzi, jakie mieli do wyboru ankietowani oraz został zastosowany podział na chłopców i dziewczęta. Natomiast wykres 5 zawiera procentowe rozmieszczenie odpowiedzi młodzieży ze szkoły średniej.

Wykres 5. Osoby, do których może zwrócić się osoba z problemem alkoholowym

Jak wynika z danych zamieszczonych w tabeli 8 i na wykresie 5 największe zaufanie wśród młodzieży ponadgimnazjalnej posiada pedagog szkolny. Do niego 23% (33 wskazań) badanych powinna się zwrócić osoba z problemem alkoholowym. Zdaniem 21% (30 wskazań) respondentów takimi osobami powinni być nauczyciele. 19% (27 wskazań) stwierdziło, że dziadkowie będą odpowiednimi osobami udzielającymi pomocy osobie z problemem alkoholowym. 17% (24 wskazania) odpowiedziało, że kolega będzie odpowiednią osobą udzielającą pomocy osobie z problemem alkoholowym. Zdaniem 11% (16 wskazań) respondentów, to do rodziców powinni zwrócić się osoby, które mają problem z alkoholem. 9% (13 wskazań) młodzieży wybrało inną odpowiedź. Ich zdaniem o pomoc osoba uzależniona od alkoholu powinna zwrócić się do grupy samopomocowej AA oraz pójść na leczenie do szpitala specjalistycznego.

Kolejne pytanie, dotyczące profilaktyki i leczenia choroby alkoholowej, które zostało skierowane do młodzieży składało się z dwóch części. Pierwsza część pytania to pytanie zamknięte: *Czy w Twojej szkole prowadzone są zajęcia dotyczące uzależnienia od alkoholu?* Respondenci mieli do wyboru odpowiedzi „Tak”, „Nie”, „Nie wiem”. Druga część pytania stanowiła pytanie otwarte. Jeżeli uczeń zaznaczył odpowiedź „Tak” to został poproszony o napisanie, w jakiej formie i przez kogo są prowadzone lekcje, jeśli zaznaczył odpowiedź „Nie” to czy chciałby by były prowadzone, przez kogo i w jakiej formie. Spośród całej badanej młodzieży 32% ankietowanych zaznaczyło odpowiedź „Nie” oznacza to, że zajęcia związane z uzależnieniami nie są prowadzone w ZS w Ostrowcu. Natomiast znaczna część młodzieży chciałaby by takie zajęcia były prowadzone w formie warsztatów przez:

- psychologa
- pedagoga
- przez osoby uzależnione
- osoby pracujące w grupach samopomocowych.

33% ankietowanych zaznaczyło, że „Nie wie” czy w ich szkole są prowadzone zajęcia dotyczące uzależnień. Natomiast 35% respondentów zaznaczyło odpowiedź „Tak”. Ich zdaniem są prowadzone zajęcia przez wychowawców i pedagoga w formie lekcji, pogadanki i warsztaty przez policjantów.

Ostatnie pytanie dotyczące profilaktyki i leczenia choroby alkoholowej zadane badanej młodzieży brzmiało: *Wymień nazwy grup samopomocowych, które pomagają w leczeniu choroby alkoholowej?* Analizując ankiety można stwierdzić, że spośród badanych uczniów szkoły ponadgimnazjalnej 37% respondentów nie zna grup samopomocowych, które pomagają w leczeniu choroby alkoholowej. Natomiast 63% ankietowanych wie, jakie są

grupy wspomagające leczenie choroby alkoholowej. W 100% zaznaczaną odpowiedzią przez badaną młodzież była grupa Anonimowych Alkoholików.

Celem przeprowadzonych badań było uzyskanie opinii młodzieży ponadgimnazjalnej na temat zjawiska alkoholizmu. Przedstawione w niniejszym opracowaniu wyniki badań pokazują, że młodzież z Zespołu Szkół nr 3 w Ostrowcu Świętokrzyskim jest świadoma tego, co to jest alkoholizm, jakie są skutki nadużywania alkoholu. Świadomi są również przyczyn sięgania po alkohol przez młodych ludzi. Wyniki jednoznacznie wskazują, że badani uczniowie mają bezpośredni kontakt z osobami nadużywającymi alkohol, bądź sami rozpoczęli spożywanie alkoholu. Odpowiedzi na pytanie o przyczyny sięgania przez młodzież po alkohol mogą być podstawą do podjęcia działań profilaktycznych na terenie szkół ponadgimnazjalnych. Po pierwsze pedagog szkolny, nauczyciele, rodzice, dziadkowie powinni monitorować zachowania młodzieży i wspierać ich w radzeniu sobie z trudnościami dnia codziennego. Młodzież musi zrozumieć, że dobra zabawa nie koniecznie musi być związana z alkoholem, a my musimy uczynić wszystko, aby w to uwierzyli. Proponować im zajęcia, w których mogliby rozwijać swoje zainteresowania i pasje, zdobywać nowe umiejętności, którymi wyróżnialiby się w środowisku rówieśniczym. Drugą przyczyną najczęściej wskazywaną przez uczniów był stres oraz problemy rodzinne. Dlatego należy podjąć działania w celu eliminowania przyczyn i uczenia ich radzenia sobie z trudnościami dnia codziennego.

Wyniki badań wskazują, że duża grupa ankietowanych chciałaby, aby w szkole były prowadzone zajęcia dotyczące uzależnienia od alkoholu. Młodzież wskazuje, że takie warsztaty powinny być prowadzone przez pedagoga, osoby które potrafią zrozumieć dany problem, osoby uzależnione, a także osoby które pracują w grupach samopomocowych. Musimy pamiętać, aby skutecznie walczyć z alkoholizmem wśród młodzieży, musi funkcjonować dobra współpraca między rodziną, szkołą i instytucjami samorządowymi. To na nas – dorosłych ciąży odpowiedzialność za rozwój duchowy i emocjonalny naszych dzieci. Sposobem do realizacji tego zadania jest przekazywanie dziecku wartości prawdy i miłości, zainteresowanie go światem dobra i piękną, budowanie poczucia własnej wartości.

THE PHENOMENON OF ALCOHOLISM IN THE OPINION OF YOUTH ATTENDING THE SCHOOL COMPLEX NO 3 IN OSTROWIEC

ANETA ZAPAŁA-WIECHEĆ

ABSTRACT: In today's world, the pace of life entails many risks. One of them is the addiction to alcohol. Alcohol abuse by young people reaches worrying proportions. Most people consider themselves free from addiction. Teenagers see nothing wrong in consuming a few drinks or beers. Disturbing is the fact that every year the age at which young people start drinking alcohol is lowering. Moreover, the intensity of drinking increases. The purpose of this paper is to analyze the youth's opinion about the alcoholism phenomenon in the light of empirical research conducted among young people. Analysis of the results of the empirical studies will be preceded by theoretical considerations about alcoholism.

KEY WORDS: youth, alcoholism, addiction, prevention